Liikmesriigi õigus

Hispaania

Sellel teabelehel esitatakse teave Hispaania õigussüsteemi kohta ja antakse ülevaade Hispaania õiguskorrast.

Hispaania õiguse allikad

Hispaania õiguse allikad on kindlaks määratud tsiviilseadustiku (*Código Civil*) artiklis 1.

Hispaania õiguskord põhineb seadusel, taval ja õiguse üldpõhimõtetel.

Õigusnormid, mis on vastuolus hierarhias kõrgemal positsioonil asuva õigusnormiga, on kehtetud.

Tava kohaldatakse ainult juhul, kui kohaldatav seadus puudub, ja tingimusel, et see ei ole vastuolus avaliku korra või moraaliga ja et see on oma otstarvet tõendanud..

Tavana käsitatakse õiguspraktikat, mis ei ole pelgalt tahteavalduse tõlgendus.

Seaduse või tava puudumise korral kohaldatakse õiguse üldpõhimõtteid, millel on õiguskorras muidu teavitav roll.

Rahvusvahelistes lepingutes sätestatud õigusnormid ei ole Hispaanias vahetult kohaldatavad. Neist saab Hispaania õiguskorra osa pärast seda, kui nad on täielikult avaldatud riigi ametlikus väljaandes (*Boletín Oficial del Estado*).

Õiguskorda täiendab kohtupraktika, mida loob Hispaania kõrgeim kohus (*Tribunal Supremo*) seaduste, tava ja õiguse üldpõhimõtete korduva tõlgendamise ja kohaldamise teel.

Hispaania kohtunikud ja kohtud, kes juhinduvad ainult põhiseadusest ja õigusriigist, on kohustatud tegema igas arutatavas asjas otsuse väljakujunenud allikate süsteemile tuginedes.

Õigusaktide liigid

Põhiseadus: Hispaania tähtsaim õigusakt, millest juhinduvad kõik avaliku sektori asutused ja kodanikud. Kõik põhiseadusega vastuolus olevad õigusnormid ja -aktid on kehtetud. Põhiseaduse sisu koosneb kahest selgesti eristuvast osast: a) dogmaatiline osa ja b) põhiseadus.

Rahvusvahelised lepingud: teatavate rahvusvahelise õiguse subjektide vahelised kirjalikud kokkulepped, mida reguleerib rahvusvaheline õigus. Need võivad koosneda ühest või mitmest omavahel seotud juriidilisest dokumendist, olenemata nende nimetusest. Pärast allkirjastamist ja Hispaanias ametlikult avaldamist muutuvad rahvusvahelised lepingud riigi õiguskorra osaks.

Autonoomiastatuut: peamised Hispaania institutsioonilised õigusnormid, mida kohaldatakse autonoomsetele piirkondadele ja mida tunnustatakse Hispaania 1978. aasta põhiseadusega. See on vastu võetud alusseadusega. Statuut sisaldab vähemalt autonoomse piirkonna nime, selle territooriumi piire, autonoomsete institutsioonide nime, korraldust ja asukohta ning nende pädevust. Autonoomiastatuut ei ole suveräänsuse väljendus ega *põhiseadus*, sest see ei tulene algsest asutavast võimust (mida ei ole autonoomseteks piirkondadeks saanud territooriumidele antud). Need piirkonnad on olemas pigem seepärast, et riik neid tunnustab, ilma et autonoomia põhimõte seaks mingitel asjaoludel kahtluse alla ühtsuse põhimõtte.

Seadus: Hispaanias on eri liiki seadusi.

Alusseadused: põhiõiguste ja kodanikuvabaduste rakendamisega seotud alusseadused, autonoomiastatuudi või üldise valimiskorra vastuvõtmist käsitlevad alusseadused ja muud põhiseadusega ettenähtud alusseadused.

Lihtseadused: reguleerivad alusseadustega reguleerimata küsimusi.

Seadusandlikud dekreedid: valitsuse poolt parlamendilt (*Cortes Generales*) saadud volituste alusel välja antud seaduse jõuga õigusnormid teatavate küsimuste reguleerimiseks.

Dekreetseadused: valitsuse poolt erakorraliselt ja pakilise vajaduse korral vastu võetud ajutised õigusaktid, mis ei mõjuta riigi põhiinstitutsioone reguleerivat õiguskorda, põhiseaduse esimeses jaotises loetletud kodanike õigusi, kohustusi ja vabadusi, autonoomsete piirkondade õiguskorda ega üldist valimiskorda. Dekreetseadused tuleb anda kogu saadikute kongressile (*Congreso de los Diputados*) arutamiseks ja hääletamiseks kolmekümne päeva jooksul pärast nende vastuvõtmist.

Määrused: üldised õigusnormid, mida annavad välja täidesaatva võimu organid. Need on õigusnormide hierarhias seadusest vahetult madalamal positsioonil asuvad õigusaktid, millega seadusi tavaliselt rakendatakse.

Tavad: ühetaolise tegevuse üldiselt järjepidevast kordumisest tulenevate normide kogum. Selleks et tava oleks kollektiivse spontaanse tahte väljendus, peab see olema levinud, järjepidev, ühtne ja kestev.

Õiguse üldpõhimõtted: üldised normatiivsed avaldused, mis ei ole formaalselt õiguskorra osa, aga mida peetakse õiguskorra osaks selle pärast, et need on aluseks teistele konkreetsetele normatiivsetele avaldustele või võtavad abstraktselt kokku nende sisu. Need aitavad täita õiguslünki ja tõlgendada õigusnorme.

Kohtupraktika: tekib kahest üht õigusnormi ühtmoodi tõlgendavast kohtuotsusest, mille on teinud Hispaania kõrgeim kohus, või kui tegemist on autonoomse piirkonna pädevusse kuuluva küsimusega, selle autonoomse piirkonna kõrgeim kohus (*Tribunal Superior de Justicia*). Juhul kui kohtunik või kohus kaldub Hispaania kõrgeima kohtu kehtestatud doktriinist kõrvale, ei muuda see kohtuotsust automaatselt kehtetuks, vaid annab aluse kassatsioonkaebuseks. Sellest olenemata võivad Hispaania kõrgeim kohus ja teatavas autonoomses piirkonnas selle autonoomse piirkonna kõrgeim kohus põhjendatud juhtudel alati väljakujunenud kohtupraktikast kõrvale kalduda ja uut kohtupraktikat luua.

Õigusnormide hierarhia

Hispaania tsiviilseadustiku artikli 1 lõike 2 kohaselt on hierarhias kõrgemal positsioonil asuva õigusnormiga vastuolus olevad õigusnormid kehtetud. See tähendab, et õigusnormide hierarhia tuleb tingimata kehtestada.. Seepärast reguleerib Hispaania põhiseadus eri normide omavahelisi seoseid ning nende hierarhilisi ja pädevussuhteid.

Põhiseaduse järgi on Hispaania õigusnormide järjestus järgmine:

põhiseadus;

rahvusvahelised lepingud;

seadused järgmises järjekorras: alusseadused, lihtseadused ja seaduse jõuga õigusnormid (sh kuninglikud dekreetseadused ja kuninglikud seadusandlikud dekreedid), kusjuures nende vahel ei ole hierarhiat, vaid neid iseloomustavad pigem eri menetlused ja kohaldamisvaldkonnad;

täidesaatva võimu organite välja antud õigusnormid (kuninglikud dekreedid, ministri määrused jne), millel on oma hierarhia olenevalt need kehtestanud organist.
Lisaks kehtib pädevuspõhimõte eri autonoomsete piirkondade parlamentide väljaantavate õigusnormide (autonoomse piirkonna valitsuse dekreedid, autonoomse piirkonna valitsuse määrused jne) korral.
Kohtunikud ja kohtud ei kohalda määrusi või muid õigusnorme, mis on vastuolus põhiseaduse, seaduse või õigusnormide hierarhia põhimõttega.

Institutsiooniline raamistik

Õigusnormide vastuvõtmise eest vastutavad institutsioonid

Hispaania institutsiooniline raamistik tugineb võimude lahususe põhimõttele, kusjuures seadusandlik võim kuulub Hispaania parlamendile ja riigi autonoomsete piirkondade seadusandlikele assambleedele.
Valitsusel – nii riigi tasandil kui ka igas autonoomses piirkonnas – on täidesaatev võim, sealhulgas õigus välja anda määrusi, ja mõnikord on tal parlamendi delegeeritud seadusandlikud volitused.
Kohalikel omavalitsustel ei ole seadusandlikke volitusi, kuid neil on õigus anda välja omavalitsuse määrusi.
Õigus seadusi algatada on valitsusel, kongressil ja senatil, autonoomsete piirkondade assambleedel ja teatavatel juhtudel rahval.

Otsuste tegemise protsess

Rahvusvahelised lepingud: nende vastuvõtmiseks on kolm viisi, sõltuvalt lepinguga reguleeritavast valdkonnast.
Esiteks antakse juhul, kui põhiseadusest tulenev pädevuse teostamise õigus on rahvusvahelisel organisatsioonil või institutsioonil, lepingule allakirjutamise luba alusseadusega.
Teiseks võib valitsus anda parlamendi eelneval loal riigi nõusoleku õiguslikult siduvate lepingute või kokkulepete allakirjutamiseks järgmistel juhtudel: poliitilised lepingud, sõjaväelised lepingud või kokkulepped, riigi territoriaalset terviklikkust või põhiseaduse esimeses jaotises sätestatud põhiõigusi ja -kohustusi mõjutavad lepingud või kokkulepped, maksuhaldurile rahalisi kohustusi kaasa toovad lepingud või kokkulepped ning lepingud või kokkulepped, mis nõuavad mõne seaduse muutmist või sellest erandi tegemist või mille rakendamiseks on vaja seadusandlikke meetmeid.
Kõikide muude küsimuste korral on ainus nõue, et kongressi ja senatit tuleb lepingu allakirjutamise järel sellest kohe teavitada.
Pärast allakirjutamist ja Hispaanias ametlikult avaldamist saavad rahvusvahelised lepingud riigi õiguskorra osaks. Lepingute sätetest võib erandeid teha või sätteid võib muuta või nende täitmise peatada ainult asjaomases lepingus ettenähtud viisil või rahvusvahelise õiguse üldnormide kohaselt. Rahvusvaheliste lepingute ja kokkulepete lõpetamisel kasutatakse sama menetlust kui nende vastuvõtmisel.
Seadus
Seaduseelnõud kiidab heaks ministrite nõukogu (*Consejo de Ministros*), kes edastab need kongressile koos nende esitamise põhjuste ja õigusliku taustaga, mida kongress nende kohta otsuse tegemiseks vajab.
Autonoomsete piirkondade seaduseelnõud kiidab heaks asjaomase autonoomse piirkonna ministrite nõukogu ja need edastatakse samal viisil kõnealuse autonoomse piirkonna seadusandlikule assambleele.
Kui kongress on liht- või alusseaduse eelnõu heaks kiitnud, annab kongressi esimees sellest viivitamata teada senati esimehele, kes edastab selle senatile arutamiseks. Senat võib kahe kuu jooksul pärast seaduseelnõu kättesaamist panna sellele veto või teha sellesse muudatusi. Veto tuleb heaks kiita absoluutse häälteenamusega.
Eelnõud ei saa esitada kuningale heakskiitmiseks, kui kongress ei ole algset eelnõud ratifitseerinud (veto korral peab see toimuma absoluutse häälteenamusega; kui eelnõu esitamisest on möödunud kaks kuud, piisab lihthäälteenamusest) või muudatuste üle hääletanud ja need lihthäälteenamusega vastu võtnud või tagasi lükanud. Kui tegemist on valitsuse või kongressi poolt kiireloomuliseks kuulutatud eelnõudega, on senatil eelnõu vetostamiseks või muutmiseks kahe kuu asemel aega kakskümmend kalendripäeva.
Parlamendis vastu võetud seadused esitatakse kuningale, kes kinnitab ja jõustab need viieteistkümne päeva jooksul pärast nende vastuvõtmist ning kes annab korralduse nende avaldamiseks.
Alusseadused: alusseaduste vastuvõtmiseks, muutmiseks või neist erandite tegemiseks on vaja kongressi absoluutset häälteenamust eelnõu tervikteksti lõpphääletusel.
Määrused: määrused antakse välja allpool kirjeldatud korras.
Määruse algatab asjakohane poliitikat kujundav osakond, mis koostab vastava eelnõu, millele lisatakse seletuskiri määruse vajalikkuse ja sobivuse kohta ning sellega kaasnevate kulude hinnangut sisaldav finantsaruanne.
Määruse ettevalmistamise protsessis tuleb lisaks seletuskirjade, arvamuste ja eelnevate kohustuslike heakskiitude kogumisele korraldada uuringuid ja konsultatsioone, mida peetakse vajalikuks teksti sobivuse ja õiguspärasuse tagamiseks. Määrustele tuleb igal juhul lisada neis sätestatud meetmete soolise mõju aruanne.
Kui õigusnorm mõjutab kodanike seadusjärgseid õigusi ja huve, võib neile anda võimaluse selle avalikuks arutamiseks mõistliku aja ehk vähemalt viieteistkümne tööpäeva jooksul. Seega esitatakse õigusnorm juhul, kui selle iseloom seda nõuab, nimetatud aja jooksul avalikuks konsulteerimiseks.
Igal juhul peab määruste eelnõudest teatama tehniline peasekretariaat (*Secretaría General Técnica*), ilma et see piiraks riiginõukogu (*Consejo de Estado*) arvamuse esitamist seaduses sätestatud juhtudel.
Kui määrus võib mõjutada riigi ja autonoomsete piirkondade vahelist pädevuse jaotust, on vaja avaliku sektori asutuste eelnevat aruannet.
Valitsuse heaks kiidetud määrused jõustuvad pärast nende tervikteksti avaldamist riigi ametlikus väljaandes.

Õigusaktide andmebaasid

Kõik alates 1960. aastast avaldatud õigusaktid on olemas riigi ametliku väljaande andmebaasis.

Kas juurdepääs andmebaasidele on tasuta?

Juurdepääs sellele andmebaasile on tasuta.

Sisu lühikirjeldus

Riigi ametliku väljaande veebisaidil saab tutvuda kõigi alates 1960. aastast avaldatud väljaannetega.
Veebisaidil on õigusaktide ja teadete otsingumootor, samuti põhiseadusliku kohtupraktika (alates 1980. aastast) andmebaas, riigiadvokatuuri (*Abogacía del Estado*) aruanded ja arvamused (alates 1997. aastast) ja riiginõukogu arvamused. Seal on avaldatud ka õigusaktide **uuesti sõnastatud versioonid**, mis sisaldavad õigusaktidesse tehtud peamisi muudatusi. Lisaks pakub see õigusnormidest teavitamise teenust, avalikke teateid ning teabe ja dokumentidega tutvumise võimalust.

Seotud lingid

Hispaania õigusaktide andmebaas

Viimati uuendatud: 17/01/2024

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.